

единъ старшина и е искалъ удовлетворение. Сждията е сжщо такъвъ гражданинъ, както и всичкитѣ други граждани, съ тази само разлика, че той сж е считалъ както резонеръ и справедливъ, който е разбиралъ човѣшкитѣ отношения и на основание на това е произнасялъ своята присжда. По-послѣ, когато цивилизацията е получила извѣстно развитие, ний виждаме, че се създаватъ специални сждийски длѣжности и сждията е получилъ специалната миссия да произнася рѣшения, основани на закона. Обвинителъ е билъ всѣки гражданинъ, който е считалъ себе си за обиденъ. Това се е правило на прѣстѣпленията отъ частенъ характеръ, а по прѣстѣпленията отъ общественъ характеръ, господаритѣ, владѣтелитѣ, войводитѣ сж биле, които сж искали въстановяването нарушения авторитетъ на закона. Въ новѣйше врѣме, тази длѣжност е станала специална, т. е. назначавани сж специални чиновници, които да прѣдставляватъ както обиденитѣ лица, така и властта и които сж се заинтересували когато е ставало нарушение на закона, защото, безъ упазването на закона, не е могло да има рѣдъ въ държавата, не е могло да се живѣе въ обществото. За това моята обязанность тукъ е обществена, и като прѣдставлявамъ властта, прѣдставлявамъ въ сжщото врѣме и обществото, което не иска да бждѣтъ нарушавани законитѣ. Ето защо азъ като излазамъ да искажа обвинение въ очитѣ на онѣзи, които сж прѣстѣпили законитѣ и да искамъ наказанието имъ, считамъ, че правя актъ отъ гражданска доблѣсть; ето защо азъ не искамъ вашето позволение, за да искамъ наказанието на онѣзи, които сж нарушили закона.

Като военни сждии, ний сме обикновенни за всичкитѣ прѣстѣпления, които се извършватъ отъ военни лица и за това ний не сме и само обикновени, но трѣбва да се считаме и като естественни сждии. Думата *естественни* има голѣмо значение. Допуска се, че сждията знае положението на онѣзи, които търсятъ възмездие на закона за сторено прѣстѣпление; че знае тѣхното положение отъ общественна, морална и материална точка зрѣние и по тоя начинъ да може да му наложи онуй наказание, което ще послужи най-добрѣ за исправлението на прѣстѣпника. По гражданскитѣ дѣла, по които ний по нѣкога биваме прѣдизвикани да се произнесемъ, ний сме до нѣкадѣ по-малко естественни, защото като живѣемъ